Valtiovarainministeriö NEUVOSTORAPORTTI VM2022-00364

EUS Paasikallio Kasper(VM), Ikonen Susanna(VM) 20.06.2022

Asia

Ecofin-neuvoston 17.6.2022 ja Euroryhmän 16.6.2022 kokoukset, Luxemburg; Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.06.2022

Ecofin-neuvoston keskusteltiin Euroopan unionin uusien omien varojen järjestelmästä monivuotista rahoituskehystä (MMF) koskevien neuvottelujen yhteydessä sovitun etenemissuunnitelman mukaisesti. Globaalista minimiverosta eli pilari 2:sta ei saavutettu yleisnäkemystä Unkarin vastustuksen vuoksi. Puheenjohtaja Ranska kertoi pyrkivänsä yleisnäkemykseen vielä puheenjohtajuuskautensa aikana.

Rahanpesun torjuntaa koskevan lainsäädäntöpaketin tilanneselvityksen yhteydessä käytiin keskustelu, josta ilmeni halukkaat AMLA-viranomaisen sijaintipaikasta.

Rahoitusmarkkinoiden lainsäädäntöasioista saatiin tilannekatsaus, euroalueen jäsenvaltioiden suositus komission ehdotuksesta euron käyttöönottamiseksi Kroatiassa hyväksyttiin, neuvosto sai tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta ja hyväksyi Puolan suunnitelman täytäntöönpanopäätöksen. Lisäksi neuvosto hyväksyi eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaiset suositukset.

Euroryhmä hyväksyi suosituksen Kroatian eurojäsenyydestä, sai esittelyn Kreikan ohjelman jälkeistä valvontaa koskevasta raportista sekä hyväksyi seuraavan SMP/ANFA-tuottoerän tulouttamisen Kreikalle sekä Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) erään lainaerän korotetun lainamarginaalin poiston.

Euroryhmä tarkasteli ohjelman jälkeisten maiden puolivuosittaisia valvontaraportteja ja hyväksyi euroryhmän loppuvuoden 2022 työohjelman. Muissa asioissa Slovenian ministeri informoi uuden hallituksen politiikkaprioriteeteista ja EKP:n pääjohtaja Lagarde informoi EKP:n neuvoston viimeaikaisista päätöksistä.

Laajennetussa kokoonpanossa euroryhmä keskusteli pankkiunionin syventämisen toimintasuunnitelmasta ja hyväksyi etenemistä koskevan julkilausuman. Euroryhmä saavutti yksimielisyyden siitä, että pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojalainsäädännön kehittäminen on ykkösprioriteetti.

Päätös Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä – etenemissuunnitelman mukainen käsittely

Puheenjohtaja Ranska kertoi, että uusien omien varojen järjestelmän käsittely perustuu Euroopan parlamentin, komission ja neuvoston tekemään toimielinten väliseen sopimukseen. Käsittelyä varten puheenjohtaja on tehnyt taustadokumentin, jossa kuvataan Ranskan puheenjohtajuuskaudella saavutettua edistystä.

Komissio totesi, että elpymisvälineen (NGEU) takaisinmaksu nousee yhä ajankohtaisemmaksi nousevien korkojen takia. Markkinat ja luottalaitokset seuraavat tilannetta tarkasti ja EU:n tulee näyttäytyä asiassa uskottavana ja yhtenäisenä. Hiilirajamekanismin suhteen komissio toivottaa tervetulleeksi neuvoston nopean etenemisen, mutta samalla täytyy pitää mielessä, että tämä ei tule olemaan merkittävä tulonlähde. Komissio painotti yhteyttä Fit for 55 -pakettiin. Suurin tulonlähde olisi päästökauppajärjestelmän (ETS) laajennus. Komissio totesi ymmärtävänsä jäsenvaltioiden vaikean tilanteen nykyisessä taloudellisessa tilanteessa, mutta EU:n tulee pysyä uskottavana ja osoittaa markkinoille, että olemme sitoutuneet tähän. Muistutti EU:n päätöksistä päästöjen vähentämisen suhteen ja emme saavuta näitä tavoitteita ilman toimia. Komissio on esittänyt sosiaalista ilmastorahastoa (SCF) taloudellisten vaikutusten mitigoimiseksi ja jos SCF rahoitetaan monivuotisen rahoituskehyksen ulkopuolelta, niin tämä heikentäisi omien varojen järjestelmää.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa suurin osa muistutti sitä, että uusien omien varojen tulisi kohdistua pääsääntöisesti NGEU-lainojen takaisinmaksuun. Samalla jäsenvaltiot muistuttivat, että keskustelua uusista omista varoista ei voida syventää ennen kuin sektorikohtainen lainsäädäntö on edennyt ja Komissio on toimittanut vaadittavat vaikutusarviot ehdotuksen vaikutuksista (erit. budjettivaikutuksista). Myös pilari 1 -ehdotuksen puuttumista valiteltiin. Suomi korosti, että uusien omien varojen tulee olla yksinkertaisia ja niiden tulisi tarjota riittävä ja vakaa tulonlähde EU-budjettiin. Suomi painotti NGEU-lainojen takaisinmaksua ja muistutti, että on myös riippuvainen pilari 1- ja Fit for 55 -paketin edistymisestä. Suomi myös muistutti vaikutusarvioiden tärkeydestä ja siitä, että pitää huomioida eri ehdotusten keskinäisvaikutukset.

Puheenjohtaja totesi, että asia on tärkeä tulevien kuukausien aikana ja toivoo, että Tšekki tulevana puheenjohtajamaana kiinnittää näihin asioihin huomiota työssään.

Direktiivi monikansallisten konsernien globaalin verotuksen vähimmäistason varmistamiseksi unionissa

Globaalista minimiverosta eli pilari 2:sta ei saavutettu yleisnäkemystä Unkarin vastustuksen vuoksi. Unkari perusteli kantaansa Euroopassa olevalla sodalla, vaikealla taloudellisella tilanteella ja energiahintakriisillä.

Komissio kertoi antavansa julkistuksen, jossa se sitoutuu antamaan pilari 1:sta ehdotuksen, kun OECD-työ on edennyt. Komissio tekee pilari 1:sta kesäkuussa 2023 raportin ja antaa tarvittaessa ehdotuksen. Komissio painotti tukevansa molempien pilarien implementointia ja totesi paketin auttavan verotulojen keräämisessä.

Puola kertoi voivansa hyväksyä direktiiviehdotuksen sen nykyisessä muodossaan. Puola olisi halunnut alun perin juridisen linkin pilarien välille, mutta voivat hyväksyä kompromissin, jonka mukaan komissio antaa pilari 1:sta raportin ja sitten tarvittaessa lakiehdotuksen.

Puheenjohtaja muistutti, että Unkari on jo aiemmin hyväksynyt pilari 2:n sodan alkamisen jälkeen ja että veroratkaisu auttaisi taloudellisessa tilanteessa. Puheenjohtaja painotti ehdotuksen merkitystä ja totesi pyrkivänsä yleisnäkemykseen vielä kaudellaan. Lisäksi puheenjohtaja totesi, että yksimielisyysvaatimuksesta tulisi luopua verotuksessa.

Rahanpesun vastainen lainsäädäntöpaketti

Puheenjohtaja antoi tilanneselvityksen rahanpesun torjuntaa koskevasta lainsäädäntöpaketista, johon kuuluu neljä lainsäädäntöesitystä: asetus EU:n uuden rahanpesuntorjuntaviranomaisen perustamisesta (AMLAR), asetus varainsiirtoja koskevan asetuksen uudelleenlaatimisesta (TFR), asetus yksityiseen sektoriin sovellettavista rahanpesunvastaisista velvoitteista (AMLR), sekä direktiivi rahanpesunvastaisista mekanismeista (AMLD6). AMLAR:ssa puheenjohtaja toivoo saavansa puolivuotiskautensa loppuun mennessä neuvotteluvaltuutuksen mahdollisimman suuresta osasta tätä säädöstä. TFR:ssä puheenjohtaja käy kolmikantaneuvotteluja Slovenian puheenjohtajakaudella hyväksytyn neuvotteluvaltuutuksen mukaisesti ja odottaa edistymistä puolivuotiskautensa loppuun mennessä. AMLR:ssä puheenjohtaja on keskittynyt sisältökeskusteluun asetuksen perustekijöistä ja teknisiin kysymyksiin. Tämä työ jatkuu Tšekin puheenjohtajuuskaudella. AMLD6:ssa neuvottelut ovat keskittyneet viranomaisyhteistyön monimutkaisiin kysymyksiin. Ne jatkuvat Tšekin PJ-kaudella.

Komissio kommentoi paketin olevan tärkeä. Tässä yhteydessä komissio viittasi myös kevään kokemuksiin pakotteiden asettamisessa. Erityisen tärkeää paketissa on saavuttaa kryptovarojen jäljitettävyys TFR:ssä. Myös AMLA-viranomainen on kriittinen elementti, joka uudelleen muotoilee täysin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisen institutionaalisen kehikon. Myös jäsenvaltiopuheenvuorot korostivat paketin tärkeyttä.

EKP:n ja komission lähentymisraportit ja euroalueen laajentuminen

Puheenjohtaja totesi, että tarkoitus on hyväksyä euroalueen jäsenvaltioiden suositus komission ehdotuksesta euron käyttöönottamiseksi Kroatiassa sekä neuvoston puheenjohtajamaan kirje Eurooppa-neuvostolle asiasta.

Komissio totesi Kroatian täyttää vaadittavat konvergenssikriteerit ja onniteli tästä. Raportissa tarkastellut muut maat eivät täyty vielä kaikkia vaadittavia kriteerejä euron käyttöönotoksi. Komissio pyytää, että Kroatia jatkaa työtään talouden ja yhteiskunnan uudistamiseksi. Myös euroryhmä on tukenut euron käyttöönottoa Kroatiasssa. EKP kertoi antavansa täyden tuen asialle.

Kroatia totesi, että tämä on historiallinen päivä Kroatialle, mutta myös EU:lle ja eurolle. Työ talouden uudistamiseksi ja julkisten talouden vahvistamiseksi jatkuu. Tarkoitus on ottaa euro käyttöön 1.1.2023.

Puheenjohtaja kertoi, että asiaan palataan heinäkuun Ecofin-neuvostossa, jossa on tarkoitus hyväksyä kolme asiaan liittyvä säädöstä.

Taloudellinen elpyminen

Puheenjohtaja kertoi, että pitää pystyä rahoittamaan uudistuksia ja investointeja, jotta voimme ruokkia kasvua ja välttää talouden stagflaation.

Komissio kertoi NGEU:n ja elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) olevan nyt tärkeimpiä kuin koskaan. RePowerEU -ohjelman kautta yritetään huomioida uudet haasteet ja tässä RRF toimisi

rahoituksen kanavana. Keskeistä on kasvattaa energiaitsenäisyyttä ja vähentää riippuvuutta venäläisestä energiasta. RRF-lainojen nopea mobilisointi on tärkeää ja siksi komissio ehdottaa, että jäsenvaltioiden tulisi indikoida halukkuus käyttää RRF-lainoja 30 päivän sisällä muutosehdotuksen voimaantulosta. Komissio korosti kuitenkin, että RePowerEU ei saa hidastaa jo olemassa olevien suunnitelmien toimeenpanoa, vaan RePowerEU antaa lisämahdollisuuden jäsenvaltioidelle rahoittaa uusia toimia, joilla jäsenvaltiot voivat vastata uusiin haasteisiin.

Puolan elpymis- ja palautumissuunnitelman komissio hyväksyi 1.6.2022. Suunnitelma täyttää kaikki RRF-asetuksen mukaiset arviointikriteerit ja se on hyvä reaktio maan taloudellisiin ja poliittisiin haasteisiin vastaamiseksi. Suunnitelma on yhteensä 35,4 mrd. euron kokoinen, josta 23,9 mrd. euroa on avustusta ja 11,5 mrd. euroa lainoja. Suunnitelmasta 42,7 prosenttia kohdistuu vihreään siirtymään ja 21,3 prosenttia digitaaliseen siirtymään. Suunnitelmassa on toimia instituutioiden laadun ja toimeenpanon edistämiseksi ja kolme tavoitetta on yhdistetty oikeusvaltiokehitykseen. Komissio korosti, että Puolan tulee täyttää nämä oikeusvaltiotavoitteet ennen ensimmäistä maksupyyntöä. Komissio myös muistutti, että RRF-asetuksen vaatimukset tulee erottaa muista oikeusvaltioinstrumenteista. Suunnitelma ei ratkaise kaikkia oikeusvaltio-ongelmia. Tuomioistuimen päätökset pysyvät voimassa niin kauan ennen kuin Puola tekee tarvittavat muutokset.

Komission puheenvuoron jälkeen Puola esitteli suunnitelmansa.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa Puolan suunnitelma sai jäsenvaltioiden tuen vaikkakin Alankomaat jättäytyi äänestämästä. Tämän lisäksi eräät jäsenvaltiot jättivät lausunnon, jossa korostetaan erityisesti relevanttien tavoitteiden täyttymistä ennen maksupyyntöjen hyväksymistä. Myös Suomi totesi, että tärkeää on varmistaa se, että komissio arvioi huolella maksupyynnöt ja niihin liittyvät ehdot oikeusvaltiokysymysten täyttymisestä.

Tämän lisäksi käytiin keskustelu RePowerEU:sta ja RRF:stä. Osa jäsenvaltioista katsoi, että ehdotettu allokaatioavain ei vastaa RePowerEU:n tavoitteisiin ja sitä tulisi tarkastella uudestaan. Puheenvuoroissa esitettiin myös, että RePowerEU:n tulisi olla vapaaehtoinen ja sen tulee kunnioittaa NGEU:n yhteydessä sovittuja periaatteita. Samoin eräät jäsenvaltiot olivat huolissaan ehdotuksesta huutokaupata päästöoikeuksia 20 mrd. euron edestä, koska se voi sotkea ETS-järjestelmää ja on päästövähennystavoitteiden vastaista.

Puheenjohtaja totesi, että yksikään jäsenvaltioista ei vastusta Puolan suunnitelma ja siten täytäntöönpanopäätös voidaan hyväksyä.

Eurooppalainen ohjausjakso 2022: Maakohtaiset suositukset

Komissio totesi, että suosituksissa ei ole päällekkäisyyksiä niiden jäsenvaltioiden kanssa, jotka vielä työstävät kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan. Suosituksissa huomioidaan nykyinen geopoliittinen tilanne ja RePowerEU:n tavoitteet. Neuvosto hyväksyi eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaiset suositukset.

Euroryhmä 16.6.2022

1. Euroalueen laajentuminen – EKP:n ja komission lähentymisraportit sekä luonnos suosituksesta koskien euron käyttöönottoa Kroatiassa

Komissio ja Euroopan keskuspankki (EKP) esittelivät euroryhmälle säännönmukaiset, joka toinen vuosi julkaistavat lähentymisraporttinsa, jotka koskevat euroalueen ulkopuolella olevien jäsenmaiden edellytyksiä euron käyttöönottoon. Lähentymiskriteereitä ja muita euron käyttöönottoon liittyviä vaatimuksia (mm. kansallisen lainsäädännön yhteensopivuus) arvioivat raportit käsittelevät Bulgariaa, Tšekkiä, Puolaa, Romaniaa, Unkaria ja Ruotsia. Raporteissa ei käsitellä Tanskaa, jota koskee poikkeus (opt-out) euron käyttöönotosta.

Kroatia on ilmoittanut pyrkivänsä euron käyttöönottoon vuoden 2023 alusta. Komission ja EKP:n raporttien mukaan Kroatian kansallinen lainsäädäntö täyttää sille asetetut vaatimukset, minkä lisäksi se täyttää lähentymiskriteerit. Kroatian kuna sisällytettiin yhdessä Bulgarian levin kanssa ERM II-valuuttakurssimekanismiin 10. heinäkuuta 2020 ja siten Kroatia täyttää myös euron käyttöönoton edellyttämän valuuttakurssin vakauden kriteerin, sillä kunan kurssi suhteessa euroon on ERM II-kytköksestään lähtien ollut hyvin vakaa.

Komission ja EKP:n arvion pohjalta euroryhmä suosittelee Kroatian euron käyttöönottoa 1.1.2023 lukien.

2. Kreikka – ohjelman jälkeinen valvonta

Euroryhmälle esiteltiin uusin Kreikan ohjelman jälkeistä valvontaa koskeva raportti. Toimielimien raportin mukaan Kreikan talous toipui viime vuonna nopeaan tahtiin koronapandemiasta. Instituutiot arvioivat, että tänä vuonna kehitys on hitaampaa Ukrainan sodan heijastusvaikutuksien, erityisesti kallistuneen energian, vuoksi. Kreikan talouden kestävyys on parantunut ja rahoitusvakaus vahvistunut, mikä vähentää merkittävästi siitä muualle euroalueelle aiheutuvien heijastusvaikutuksien riskiä.

Osana vuonna 2018 sovittuja keskipitkän ajan velkahelpotustoimia euroryhmä sopi, että vuonna 2012 sovitut, mutta vuonna 2015 keskeytetyt ns. SMP/ANFA-tuottojen tuloutukset Kreikalle aloitetaan, lähtökohtaisesti puolivuosittain. SMP/ANFA-tuotot ovat eurojärjestelmän ja kansallisten keskuspankkien arvopaperimarkkinaohjelmissa vuosina 2010-2012 Kreikan velkakirjoihin tehdyistä sijoituksista saatavia tuottoja. Tuloutusten ehtona on, että komission, Euroopan keskuspankin ja Euroopan vakausmekanismin arvion mukaan Kreikan todetaan toteuttaneen sovitusti sovitut ennakolliset toimet.

Toimielimet arvioivat Kreikan täyttäneen pandemian ja Ukrainan sodan aiheuttamasta vaikeasta tilanteesta huolimatta valtaosan vuoden 2022 puoliväliin sovituista ennakollisista toimista. Toimielimien arvion perusteella euroryhmä hyväksyi seuraavan, suuruudeltaan noin 644 miljoonan euron SMP/ANFA-tuottoerän tulouttamisen Kreikalle sekä Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) erään lainaerän korotetun lainamarginaalin poiston. Lainamarginaalin poisto vähentää Kreikan korkomenoja noin 103 miljoonaa euroa. Näiden velkahelpotustoimien yhteisvaikutus on noin 748 miljoonaa euroa. Suomi tuloutti tätä tarkoitusta varten varatulle Euroopan vakausmekanismin sulkutilille helmikuussa 3,0 miljoonaa euroa. Linkki euroryhmän julkilausumaan Kreikasta

3. Ohjelman jälkeinen valvonta (Kypros, Portugali, Irlanti, Espanja)

Euroryhmä tarkasteli lyhyesti ohjelman jälkeisten maiden (Kypros, Portugali, Irlanti ja Espanja) puolivuosittaisia talouden valvontaraportteja. Maat kuuluvat tukiohjelmiensa päätymisen jälkeen ohjelman jälkeisen valvonnan piiriin, kunnes ne ovat maksaneet takaisin vähintään 75 prosenttia saamastaan tuesta. Toimielimet (Euroopan komissio ja Euroopan keskuspankki yhdessä Euroopan vakausmekanismin kanssa) laativat niiden taloudesta valvontaraportin puolivuosittain. Euroopan vakausmekanismi on osallistunut työhön osana omaa ennakkovaroitusjärjestelmäänsä. Sen arvion mukaan riskit sille, etteivät maat kykenisi maksamaan takaisin euroalueen tukilainoja, ovat edelleenkin vähäiset.

4. Euroryhmän työohjelma 2/2022

Hyväksyttiin euroryhmän työohjelma loppuvuodelle 2022.

5. Muut asiat

Slovenian valtiovarainministeri informoi Slovenian uuden hallituksen politiikkaprioriteeteista ja Euroopan keskuspankin pääjohtaja Christine Lagarde EKP:n neuvoston viimeaikaisista päätöksistä. Käydyssä keskustelussa päähuomio oli kiihtyneessä inflaatiossa sekä eräiden euromaiden valtionlainojen korkoerojen kasvamisesta suhteessa Saksaan.

Euroryhmän laajennettu kokoonpano:

1. Pankkiunionin loppuunsaattaminen – työsuunnitelma

Euroryhmä keskusteli laajennetussa kokoonpanossa pankkiunionin syventämisen toimintasuunnitelmasta. Eurohuippukokouksen toimeksiannon mukaisesti euroryhmän tulisi valmistella kesäkuuhun 2022 mennessä vaiheittainen ja aikataulutettu toimintasuunnitelma pankkiunionin syventämisestä. Keskustelut pankkiunionin syventämisen toimintasuunnitelmasta ovat rakentuneet neuvottelukokonaisuudesta, joka kattaa neljä osakokonaisuutta: yhteinen talletussuoja, valtiolainojen vakavaraisuuskohtelu, pankkien kriisinratkaisun kehittäminen ja rajat ylittävän pankkitoiminnan edistäminen.

Euroryhmän puheenjohtaja esitteli 3.5.2022 ja 23.5.2022 kokouksissa ehdotuksensa pankkiunionin syventämisen toimintasuunnitelmasta, jonka jälkeen toimintasuunnitelmasta on käyty keskusteluja virkamiestasolla ja euroryhmän puheenjohtaja on pyrkinyt määrätietoisesti saavuttamaan yhteisymmärrystä asiasta.

Näkemykset kokonaisuudesta jäsenvaltioiden kesken jakautuivat edelleen useissa kysymyksissä, mutta euroryhmä saavutti yksimielisyyden siitä, että pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojalainsäädännön kehittäminen on ykkösprioriteetti. Työtä sen eteen jatketaan välittömästi ja komissiolta odotetaan esitystä lainsäädäntömuutoksista.

Laajemman kokonaisuuden muihin osa-alueisiin palataan sen jälkeen, kun kriisinratkaisulainsäädännön mahdolliset muutokset on saatu valmiiksi. Ministerit kiittivät puheenjohtaja Donohoeta erinomaisesta työstä ja euroryhmän julkilausuma asiasta julkaistiin kokouksen jälkeen. Linkki euroryhmän julkilausumaan pankkiunionista

2. Eurohuippukokouksen valmistelu

Euroryhmän puheenjohtaja raportoi kesäkuun 2022 eurohuippukokoukselle pankkiunionin syventämisen toimintasuunnitelmaa koskevien neuvotteluiden edistymisestä.

Suomen edustajat

Suomea kokouksissa edustivat valtiovarainministeri Annika Saarikko ja virkamiesvaltuuskunta.

Asiakirjat

-

Liitteet

Viite

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
